

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 grudnia 2014 r. powód J. G. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) sp. z o.o. na jego rzecz kwoty 12 000 zł tytułem zadośćuczynienia za nienależyte wykonanie obowiązków operatora systemu dystrybucyjnego określonych w umowie kompleksowej, a także o zasądzenie od pozwanego (...) sp. z o.o. kwoty 2 000 zł tytułem zadośćuczynienia za nienależyte wykonywanie obowiązków przez wystawcę faktur tj. (...) sp. z o.o. Region (...). Nadto powód wniósł o ustalenie rzeczywistej wysokości opłat, które powód miał obowiązek wnosić na rzecz sprzedawcy (...) sp. z o.o.) w okresie rozliczeniowym w roku umownym 01.11.2013 r. – 31.10.2014 r., a także o ustalenie wysokości nadpłaty powstałej wskutek wnoszenia przez powoda zawyżonych opłat w w/w okresie i zasądzenie zwrotu tej nadpłaty na rzecz powoda. Powód wniósł ponadto o zobligowanie Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do nałożenia na (...) sp. z o.o. kar pieniężnych przewidzianych w ustawie prawo energetyczne oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu.

(pozew – k. 3-10)

Pismem z dnia 1 marca 2016 r. powód zmienił powództwo w ten sposób, że w miejsce dotychczasowego żądania zasądzenia od pozwanego (...) sp. z o.o. kwoty 2 000 zł, zażądał zasądzenia od tego pozwanego kwoty 16 000 zł tytułem zadośćuczynienia za pozbawienie powoda jego uprawnień jako strony umowy kompleksowej wskutek działań zmierzających do obejścia ustawy Prawo energetyczne oraz stałe nękanie po uzyskaniu informacji o skierowaniu sprawy do sądu. Powód zmienił także treść pkt. 5 pozwu, żądając zobligowania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do nałożenia na (...) sp. z o.o. oraz na (...) sp. z o.o. kar pieniężnych przewidzianych w ustawie prawo energetyczne. W uzasadnieniu tego żądania powód wskazał na niedostateczne wyjaśnienie przyczyn wejścia pozwanego ad. 2 w miejsce dotychczasowego sprzedawcy (...) S.A. oraz poddał w wątpliwość zasadność pojawienia się tego pozwanego na wystawianych fakturach, a w konsekwencji niezasadność stosowania w rozliczeniach taryfy nr 1 (...) Obrót Detaliczny. Ponadto powód wskazał na nękanie go przez tego pozwanego poprzez kierowanie do niego wezwań do zapłaty oraz skierowanie sprawy o zapłatę do sądu bez czekania na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, mimo tego, że powód informował o złożeniu niniejszego powództwa oraz jego przyczynach.

(pismo powoda – k. 122-124)

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie II C 15/15 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w punkcie 1. odrzucił pozew J. G. przeciwko (...) sp. z o.o. w W. i (...) sp. z o.o. w W. w zakresie żądania z pkt 5 pozwu; w punkcie 2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie 3. nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

(wyrok – k. 243)

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 1 października 2013 r. została zawarta umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego pomiędzy powodem a sprzedawcą (...) i (...) SA w W.. Jej przedmiotem było dostarczanie gazu ziemnego wysokometanowego (grupy E) przy ciśnieniu nie mniejszym niż 1,6 kPa do instalacji znajdującej się w obiekcie odbiorcy przy ul. (...) lok. 31 w Ł., zaś odbiorca zobowiązywał się do odbioru paliwa gazowego przez następujące urządzenia końcowe: kuchnia gazowa i kocioł gazowy do podgrzewania wody. Powód został zakwalifikowany do grupy taryfowej W-2.1 właściwej dla miejsca odbioru paliwa gazowego z sieci operatora (...) sp. z o.o. w W.), dla której moc umowna wynosi

do 10 m³/h gazu ziemnego wysokometanowego, a deklarowany przez odbiorcę roczny pobór paliwa gazowego wynosi 301-1200 m³. Umowa została zawarta na czas nieoznaczony. Dostarczanie paliwa gazowego i wyliczanie opłat nastąpiło z dniem 1 października 2013 r. Rozliczenie zużycia paliwa gazowego ustalono w okresach rozliczeniowych nie dłuższych niż 12 miesięcy.

Poprzednio dostawa paliwa gazowego do w/w lokalu odbywała się na podstawie umowy kompleksowej z dnia 7 października 2010 r. zawartej pomiędzy (...) S.A. w W., a matką powoda – p. C. G..

Pismem z dnia 24 października 2014 r. powód został powiadomiony przez (...) sp. z o.o. w W. o nałożeniu na (...) S.A. obowiązku sprzedaży paliwa gazowego za pośrednictwem giełdy towarowej oraz o utworzeniu w celu realizacji tego obowiązku spółki (...) sp. z o.o. w W., do której jako wkład niepieniężny wniesiono w dniu 1 sierpnia 2014 r. zorganizowaną część przedsiębiorstwa (...) S.A. W związku z powyższym od dnia 1 sierpnia 2014 r. roku spółka (...) sp. z o.o. stała się z mocy prawa, w miejsce (...) S.A. stroną umów zawartych przez (...) S.A. z odbiorcami.

W dniu 26 października 2014 r. została wystawiona przez (...) Obrót Detaliczny na nazwisko powoda faktura (...) na rok umowny 01.11.2013 – 31.10.2014, za paliwo dostarczone do punktu poboru w Ł. przy ul. (...) lok. 31, grupa taryfowa W-2.1, nr gazomierza (...), na łączną kwotę 227,62 zł (+0,40 zł z tytułu noty odsetkowej), przy czym łączna wartość należności za paliwo gazowe za ten okres wyniosła brutto 1 152,32 zł. (89,74 zł + 175,83 zł + 625,63 zł + 261,12 zł), a wartość ustalonych za ten okres prognoz wyniosła łącznie 924,70 zł brutto. Faktura była wystawiona w oparciu o odczyt z dnia 1.10.2013 r. oraz odczyt z dnia 24.10.2014 r. oraz w oparciu o oszacowany stan gazomierza na dzień 31 lipca 2014 r. Łączne zużycie gazu za okres objęty fakturą wyniosło 448 m³ (349 m³ + 99 m³), przy czym zużycie odpowiadające 99 m³ za okres pomiędzy 31.07.2014 r. a 24.10.2014 r. mierzone w kWh (przy zastosowanym współczynniku konwersji 11,196) wyniosło 1 108 kWh.

W tym samym dniu, tj. 26.10.2014 r. wystawiono także 5 faktur prognozowych proforma za okres od 25.10.2014 r. do 20.08.2015 r., podzielony na pięć dwumiesięcznych okresów, każda z nich na kwotę 179,33 zł.

Za rok umowny 01.11.2011 r. – 31.10.2012 r. wysokość opłat za paliwo gazowe dostarczone do przedmiotowego lokalu wyniosła netto 837,57 zł, zaś łączna wartość prognoz za ten okres wyniosła netto 709,77 zł. Do rozliczenia (do zapłaty) za ten okres pozostała więc kwota 157,19 zł brutto.

Za rok umowny 01.11.2012 r. – 31.10.2013 r. wysokość opłat za paliwo gazowe dostarczone do przedmiotowego lokalu wyniosła netto 880,32 zł, zaś łączna wartość prognoz za ten okres wyniosła netto 767,54 zł. Do rozliczenia (do zapłaty) za ten okres pozostała więc kwota 139,87 zł brutto, która to kwota została opłacona (na nazwisko matki powoda) w dniu 14.10.2013 r.

W dniu 27 kwietnia 2012 r. w przedmiotowym lokalu, w czasie kiedy odbiorcą gazu była p. C. G., dokonano wymiany gazomierza na gazomierz typu (...) o nr fabr. (...), ze stanem (...).

Pismem z dnia 01.07.2014 r. (...) S.A., a następnie pismem z dnia 5.11.2014 r. (...) S.A. (...) sp. z o.o. na nazwisko C. G. zostały skierowane wezwania do zapłaty kwoty 158,37 zł.

Pismami z dnia 13 listopada 2014 r. powód zwrócił się do (...) Obrót Detaliczny z zastrzeżeniami dotyczącymi wysokości faktur z dnia 26.10.2014 r. oraz dotyczącymi postępowania operatora sieci dystrybucyjnej. Wskazał ponadto, że zdecydował się skorzystać z prawa do ustalenia ceny przez sąd oraz, że do czasu tego ustalenia będzie płacił 40% kwot wskazanych na tych fakturach. W odpowiedzi powód otrzymał pismo z dnia 26.11.2014 r. z wyjaśnieniem sposobu rozliczenia w fakturze (...) z 26.10.2014 r., podziału na podokresy, przyczyn tego podziału oraz przyczyn przyjęcia szacunkowego stanu gazomierza. Otrzymał również pismo z dnia 1.12.2014 r., w którym odniesiono się do jego zarzutów związanych

z brakiem instrukcji (...) oraz brakiem kontaktów ze strony operatora.

Pismem z dnia 24 listopada 2014 r. powód zwrócił się do (...) sp. z o.o.

z zastrzeżeniami dotyczącymi nieprawidłowego wykonywania umowy kompleksowej w części zależnej od operatora. Wskazał na otrzymywanie faktur zawierających błędne rozliczenia powodujące nieuzasadniony wzrost opłat za gaz i jego dystrybucję oraz poinformował, że zdecydował się na wytoczenie powództwa opartego na art. 538 i art. 540 k.c. o obniżenie ceny i ustalenie jej rzeczywistej wielkości.

Dnia 18 grudnia 2014 r. u powoda odbyła się kontrola, w czasie której stwierdzono, że licznik wykazuje zużycie, opłombowany jest prawidłowo, nie posiada śladów uszkodzeń, czujnik nie wykrył pola magnetycznego.

Pismami z dnia 18.01.2015 r., 22.03.2015 r., 15.04.2015 r., 19.05.2015 r.

i 31.10.2015 r. powód został wzywany przez (...) Obrót Detaliczny do zapłaty kolejnych kwot z faktury (...) i faktur prognozowych z dnia 26.10.2014 r. Kwota wezwania

z 31.10.2015 r. wyniosła 539,47 zł, w tym 0,40 zł z tytułu noty odsetkowej.

W pismach z dnia 16.02.2015 r., 4.03.2015 r., 03.06.2015 r., 14.09.2015 r. 30.11.2015 r. (...) sp. z o.o. udzielało powodowi odpowiedzi na jego pisma, wyjaśniając swoje stanowisko w przedmiocie zakwestionowanych przez powoda faktur oraz podtrzymując stanowisko co do ich zasadności.

W dniu 16 grudnia 2015 r. w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy został wydany przeciwko powodowi nakaz zapłaty na kwotę 546,79 zł wraz z odsetkami ustawowymi

od dnia 2 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty, na skutek pozwu wniesionego przez (...) sp. z o.o. w W.. Sprawa toczyła się pod sygnaturą I Nc 6557/15.

W/w sprawa dotyczy zapłaty faktur za paliwo gazowe za okres listopad 2013 – październik 2014 r.

W dniu 15 maja 2016 r. u powoda dokonano demontażu gazomierza i zakorkowania instalacji („odjęcie karne”). Demontaż odbył się przy udziale policji.

W dniu 21 maja 2016 r. dostawa paliwa gazowego została przywrócona, ale powód złożył wniosek do Prezesa Regulacji (...) o wydanie postanowienia nakazującego kontynuowanie dostarczania paliw gazowych do lokalu powoda. Postanowienie takie zostało wydane 2 sierpnia 2016 r., jednocześnie też dalsze postępowanie administracyjne w tej sprawie zawieszono do czasu rozstrzygnięcia sporu dotyczącego wzajemnych rozliczeń stron.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o w/w dowody w postaci dokumentów, których wiarygodności (co do treści i pochodzenia) nikt nie kwestionował. Pomiędzy stronami zresztą te okoliczności nie były sporne jako takie, spór dotyczył bowiem tego, czy z tych okoliczności mogą wynikać skutki, z których powód wyprowadzał swoje roszczenia, co podlegało ocenie sądu przedstawionej poniżej w części dotyczącej rozważań. Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe powoda (postanowienie z rozprawy z dnia

4 grudnia 2016 r. – elektr. prot. rozpr. min. 00:27:19, k. 2410dwr.) uznając je za nieprzydatne do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Częściowo ustalanie tego stanu faktycznego było zbędne z uwagi na toczące się postępowanie o zapłatę, o czym niżej, częściowo zaś wnioski powoda zamierzały do ustalenia okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy cywilnej o zadośćuczynienie, nie dotyczyły bowiem kwestii dóbr osobistych. Część tych dowodów jak się wydaje miała też zmierzać

do wykazania nieprawidłowości podatkowych, co pozostaje poza kognicją sądu powszechnego (zresztą na skutek zawiadomienia powoda Urząd Kontroli Skarbowej podjął swoje czynności), część zaś dotyczy zakresu postępowania administracyjnego przez Prezesem URE, co także pozostaje poza niniejszym postępowaniem, o czym także niżej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do ostatniego z żądań powoda,

tj. do zobowiązania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do nałożenia na (...) sp. z o.o. kar pieniężnych przewidzianych w ustawie – Prawo energetyczne, Sąd Rejonowy wskazał, że sprawa ta jest sprawą administracyjną, nie należącą do drogi sądowej. Nałożenie kar przez Prezesa URE odbywa się w postępowaniu administracyjnym przed tym organem, a droga sądowa otwiera się dopiero po wydaniu przez ten organ decyzji, od której odwołanie przysługuje do sądu powszechnego (Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów – art. 479⁴⁶ k.p.c.). Sąd odrzucił zatem pozew

w tym zakresie na podstawie art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c.

Odnosnie żądania zadośćuczynienia Sąd Rejonowy wskazał, że przysługuje ono w wypadku naruszenia dóbr osobistych. Sąd powołał przepis art. 24 k.c., zgodnie z którym, ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych

do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści

i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Z przepisem tym koresponduje art. 448 k.c., zgodnie z którym, w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. W szczególności zadośćuczynienie przysługuje za krzywdę doznaną w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (art. 445§ 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.).

Podstawowym pytaniem, jakie należy w ocenie Sądu I instancji postawić rozstrzygając żądanie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, jest pytanie,

czy pozwani w ogóle naruszyli jakiekolwiek dobra osobiste powoda. W dalszej kolejności należy ustalić, czy naruszenie to było bezprawne. Artykuł 24 § 1 k.c. wprowadza domniemanie bezprawności naruszenia dóbr osobistych, zgodnie zaś z ogólną zasadą zawartą w art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Gdy powód udowodni naruszenie swoich dóbr osobistych, to na pozwanym ciąży obowiązek wykazania, okoliczności przemawiających na jego korzyść. Podstawową jednak powinnością powoda jest wykazania, że do naruszenia dóbr osobistych w ogóle doszło.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, iż, pod pojęciem dóbr osobistych rozumieć należy indywidualne wartości świata uczuć oraz stanu psychicznego człowieka (S. Grzybowski, Ochrona, s. 19 i 78; tenże, [w:] System, t. I, 1985, s. 297), będące wyrazem odrębności fizycznej lub psychicznej jednostki, powszechnie akceptowane w społeczeństwie (por. wyr. SN z 6.5.2010 r., II CSK 640/09, L.). W wyroku z 10.6.1977 r. (II CR 187/77, L.) SN zdefiniował dobra osobiste jako "ogół czynników mających na celu zapewnienie obywatelowi rozwoju jego osobowości, ochronę jego egzystencji i zapewnienie mu prawa

do korzystania z tych dóbr, które są dostępne na danym etapie rozwoju społeczno-ekonomicznego społeczeństwa, a które sprzyjają zachowaniu cech odrębności i związaniu

ze społeczeństwem, w którym żyje". Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie panuje zgoda, że tak jak wyróżnienie dóbr osobistych, tak też i ocena, czy doszło do ich naruszenia, następuje w oparciu o kryteria obiektywne, tzn. społeczną aprobatę dla ochrony konkretnej wartości oraz negatywną ocenę zachowania naruszającego tę wartość, przy czym brać

pod uwagę należy jedynie opinię osób rozsądnie i uczciwie myślących (wyr. SN z 29.9.2010 r., V CSK 19/10, OSNC 2011, Nr B, poz. 37). Ocena, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, nie zależy od subiektywnych odczuć osoby żądającej udzielania ochrony,

ale opinii społeczeństwa (tak SN w wyr. z 19.9.1968 r., II CR 291/68, OSNCPiUS 1969,

Nr 11, poz. 200 z glosą A. C., PiP 1970, Nr 5, s. 818 i n.; wyr. z 16.1.1976 r., II CR 692/75, OSNCPiUS 1976, Nr 11, poz. 251 oraz wyr. z 25.4.1989 r., I CR 143/89, OSP 1990, Nr 9, poz. 330; wyr. z 11.3.1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, Nr 6–7, poz. 93; wyr. SN z 23.5.2002 r., IV CKN 1076/00, OSNC 2003, Nr 9, poz. 121; wyr. SN z 28.2.2003 r., V CK 308/02, OSNC 2004, Nr 5, poz. 82; wyr. SA w Łodzi z 28.8.1996 r., I ACR 341/96, OSA 1997, Nr 7–8, poz. 43). Wyznacznikiem

dóbr osobistych jest aktualna świadomość społeczna, zasady współżycia społecznego i moralności. (...) odbiór zachowania rozstrzyga, czy może być ono uznane za naruszenie dobra osobistego. Uwzględniając powyższe kryteria, Sąd I instancji nie dopatrywał się w zachowaniu pozwanych jakiegokolwiek przejawu naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda. W szczególności nie jest naruszeniem dóbr osobistych kwestionowanie prawa do sądu (pomijając już ocenę,

czy którykolwiek z pozwanych w ogóle to prawo powoda kwestionował), odjęcie gazomierza czy treść faktury za gaz używająca określenia punkt poboru zamiast miejsce odbioru.

Z powyższych względów powództwo o zadośćuczynienie, zarówno od pozwanego (...) sp. z o.o., jak i pozwanej (...) sp. z o.o., podlegało oddaleniu.

Odnośnie żądania ustalenia prawidłowej wysokości opłat za gaz, Sąd Rejonowy podniósł, że żądanie to, wywodzone przez powoda z art. 540 k.c., oparte jest w swojej istocie na art. 189 k.p.c., zgodnie z którym, powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia

lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes ten

z reguły nie zachodzi, gdy osoba zainteresowana może uzyskać ochronę swych praw

w procesie o świadczenie (zob. orz. SN z 11.2.1971 r., II PR 260/70, Legalis z glosą W. Szuberta, NP 1972, Nr 7–8, s. 1222). Tak, w ocenie Sądu I instancji, jest w przedmiotowej sprawie, gdyż pomiędzy powodem a (...) sp. z o.o. toczy się sprawa

z powództwa tego podmiotu przeciwko powodowi o zapłatę należności z faktur obejmujących okres, który swoim żądaniem objął powód w niniejszej sprawie. W relacji zatem powód – pozwany (...) Obrót Detaliczny kwestia ustalenia prawidłowej wysokości opłat może być przedmiotem tamtej sprawy, w której powód może przedstawić wszystkie swoje zarzuty

co do nieprawidłowości rozliczeń i wystawiania faktur i będą one przedmiotem oceny sądu. Powód nie ma zatem interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia wysokości tych opłat

w niniejszym postępowaniu. Także w przypadku, gdyby po stronie powoda istniała nadpłata (nota bene powód w ogóle nie wykazał, jakie kwoty ostatecznie zapłacił na rzecz tego pozwanego), powód może realizować swój interes w drodze powództwa o jej zwrot. W obu przypadkach zatem po stronie powoda nie istnieje interes prawny w uzyskaniu takiego ustalenia, a interes ten jest przesłanką merytoryczną zasadności powództwa o ustalenia.

W sytuacji jej braku, powództwo podlega oddaleniu. W odniesieniu do żądania ustalenia prawidłowej wysokości opłat i ewentualnej nadpłaty w zakresie, w jakim roszczenie to miałoby dotyczyć drugiego pozwanego – (...) sp. z o.o. trzeba wskazać na brak legitymacji procesowej bierniej tego podmiotu, co także skutkuje oddaleniem powództwa. Relacja zobowiązany – uprawniony do zapłaty, czy też wystawca faktur – zobowiązany do ich opłacenia dotyczy bowiem relacji pomiędzy powodem a pozwanym (...) O.o. D., spółka (...) zaś nie jest podmiotem ani uprawnionym do dochodzenia należności, ani zobowiązanym do zwrotu ewentualnej nadpłaty, ani też nie ustala wysokości należności i nie wystawia faktur. Z powyższych względów powództwo w zakresie ustalenia podlegało oddaleniu.

Te same okoliczności, które legły u podstaw zwolnienia powoda od kosztów sądowych (trudna sytuacja życiowa związana z długotrwałym brakiem stałych dochodów

i utrzymywaniem się wyłącznie z pomocy rodziny i oszczędności, których wysokość pozwala prognozować ryzyko ich wyczerpania przed poprawą sytuacji zarobkowej powoda) uzasadniały – w ocenie Sądu Rejonowego – skorzystanie z regulacji przewidzianej w art. 102 k.p.c. i nieobciążanie powoda tymi kosztami.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa. Zaskarżyła wyrok

w zakresie punktów 1 i 2, zarzucając:

1. całkowite pominięcie w uzasadnieniu wyroku konsekwencji zawarcia przez (...) S.A. umów kompleksowych dostarczania paliwa gazowego do gospodarstwa domowego bez prawa wyboru sprzedawcy;

2. całkowite pominięcie w uzasadnieniu wyroku znaczenia sprzedawcy z urzędu w zaopatrzeniu w paliwo gazowe gospodarstw domowych bez prawa wyboru sprzedawcy;

3. zignorowanie informacji powoda dotyczących postanowień I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie w sprawie sygn. I C 674/16;
4. pominięcie w uzasadnieniu wyroku faktu złożenia przez powoda sprzeciwu od nakazu zapłaty wydane przez I Wydział Cywilny Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy;
5. wydanie postanowienia oddalającego wszystkie wnioski dowodowe powoda;
6. brak odniesienia się Sądu do faktu stosowania w rozliczeniach z gospodarstwem domowym bez prawa wyboru sprzedawcy taryf (...) sp. z o.o. w W. dotyczących wyłącznie odbiorców mogących brać udział w obrocie gazowym (tzn. mającym prawo wyboru sprzedawcy);
7. brak odniesienia się Sądu Rejonowego do wyjaśnień powoda dotyczących bezprawności pojawienia się (...) sp. z o.o. na fakturach dotyczących gospodarstw domowych bez prawa wyboru sprzedawcy;
8. odrzucenie żądań powoda uzyskania zadośćuczynienia od pozwanych spółek w całkowitym oderwaniu od przyczyn wysunięcia roszczeń wskazanych w pozwie i piśmie z dnia 1 marca 2016 r. oraz dalszych pismach procesowych;
9. niezrozumiałe i nielogiczne uzasadnienie odrzucenia żądania zadośćuczynienia;
10. całkowite pominięcie (a więc nierozstrzygnięcie) zarzutów powoda dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia;
11. sugerowanie w uzasadnieniu wyroku, że (...) sp. z o.o. udzielała powodowi pisemnych odpowiedzi w pełni wyjaśniających jego wątpliwości dotyczących rozliczeń;
12. bezzasadne oddalenie powództwa w zakresie żądań określonych w pkt 3 i 4 pozwu zmieniające niekorzystnie sytuację powoda jako strony;
13. pochopne odrzucenie pozwu w zakresie żądania określonego w pkt 5;
14. naruszenie art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wobec powyższego, skarżący wniósł o uchylenie punktów 1 i 2 skarżonego wyroku.

(apelacja – k. 256-262v)

Powód wniósł również zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia pozwu z pkt 1 wyroku. Skarżący wskazał, iż, w jego ocenie, nie ma żadnych przeszkód prawnych w tym, aby Sąd Rejonowy poinformował pisemnie prezesa URE o prawomocnym wyroku stwierdzającym łamanie prawa przez przedsiębiorstwa energetyczne oraz praw odbiorców w gospodarstwach domowych bez prawa wyboru sprzedawcy.

(zażalenie – k. 277-277v)

Pismem z dnia 18 maja 2017 r. powód wskazał, iż z powodu nakazu zapłaty oddalony został pozew w niniejszej sprawie. Prawomocne rozstrzygnięcie w sprawie II C 15/15 ostatecznie rozstrzygnie, czy powód jest zobowiązany do zapłaty.

(pismo – k. 282)

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Rozpoczynając analizę zarzutów apelacji, należało odnieść się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc, gdyż prawidłowo ustalony i oceniony stan faktyczny determinuje kierunek dalszych rozważań w aspekcie prawa materialnego. Skarżący zarzucił natomiast bezzasadne oddalenie przez Sąd Rejonowy wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda.

Stosownie do powołanego przepisu, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądzenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron, na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe powoda, tj. wniosek o powołanie Urzędu Kontroli Skarbowej w Ł. jako biegłego, ewentualnie biegłego sądowego na okoliczność błędów w wystawianiu faktur załączonych

do pozwu, wniosek o powołanie Urzędu Regulacji Energetyki z siedzibą w W. jako biegłego, ew. biegłego sądowego na okoliczność, czy taryfa nr 2 (...) sp. z o.o. może być stosowana do umowy zawartej z powodem oraz

na okoliczność prawdziwości rozważań powoda na temat zmian w koncesjach, wniosek

o powołanie jako świadka (...) S.A. na okoliczność, czy w koncesji na obrót gazem

na terenie kraju posiadanej przez (...) S.A. wpisana jest nadal (...) sp. z o.o. świadcząca usługę dystrybucji gazu do gospodarstw domowych bez prawa wyboru sprzedawcy oraz

na okoliczność obniżek cen gazu oraz wniosek o przedstawienie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzji dokonujących zmian w koncesjach sprzedawców. Sąd Rejonowy uznał powyższe wnioski dowodowe za nieprzydatne do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Częściowo ustalanie tego stanu faktycznego, w ocenie Sądu Rejonowego, było zbędne z uwagi na toczące się postępowanie o zapłatę, częściowo zaś wnioski powoda zamierzały do ustalenia okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy cywilnej o zadośćuczynienie, nie dotyczyły bowiem kwestii dóbr osobistych. Część tych dowodów, w ocenie Sądu Rejonowego, miała też zmierzać

do wykazania nieprawidłowości podatkowych, co pozostaje poza kognicją sądu powszechnego (zresztą na skutek zawiadomienia powoda Urząd Kontroli Skarbowej podjął swoje czynności), część zaś dotyczy zakresu postępowania administracyjnego przez Prezesem URE, co także pozostaje poza niniejszym postępowaniem. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela powyższe stanowisko. Powód, formułując swoje roszczenie w pozwie

i w kolejnych pismach procesowych, określił jednocześnie ramy niniejszego postępowania,

tj. o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych uregulowane w przepisach art. 23 k.c., 24 k.c. i 448 k.c. oraz ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa znajdującego swą podstawę prawną w przepisie art. 189 k.p.c. Powód sformułował także żądanie pozostające poza kognicją sądu powszechnego, żądając zobligowania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do nałożenia na (...) sp. z o.o. oraz na (...) sp. z o.o. kar pieniężnych przewidzianych w ustawie prawo energetyczne,

o czym mowa będzie jednakże w dalszej części rozważań. Skoro powód domaga się zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, winien jest udowodnić istnienie dobra osobistego oraz zagrożenia lub naruszenia tego dobra, ale także winę podmiotu dokonującego naruszenia. Podstawą przyznania świadczeń wymienionych w art. 448 k.c., jednakową

dla zadośćuczynienia i świadczenia na cel społeczny jest przy tym zarówno wina umyślna,

jak i wina nieumyślna, (w tym nawet culpa levissima) sprawcy naruszenia dobra osobistego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/2000, OSNC 2004, Nr 4, poz. 53, z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 115/2003, niepubl., z dnia 16 września 2004 r.,

IV CK 707/2003, niepubl., z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 805/2004, niepubl., z dnia

28 września 2005 r., I CK 256/2005, niepubl., z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 358/2006, niepubl., z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 319/2007, niepubl., z dnia 11 grudnia 2013 r.,

I CSK 148/13). Pozwany może się natomiast bronić, iż nie działa bezprawnie. Powyższe wnioski dowodowe nie zmierzały zatem do wykazania przesłanek naruszenia dóbr osobistych. Nie były również przydatne dla ustalenia stosunku prawnego lub prawa, o czym mowa będzie niżej.

Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, także takiego jakim jest godność człowieka, przyjmować należy koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego, ustaloną w płaszczyźnie konkretnego stanu faktycznego, po przeanalizowaniu, czy dane zachowanie, biorąc pod uwagę przeciętne reakcje ludzkie, mogło obiektywnie stać się podstawą do negatywnych odczuć po stronie pokrzywdzonego. Nie można jednocześnie całkowicie wykluczyć subiektywnego odczucia osoby żądającej ochrony prawnej, zależy to jednak od istoty zdarzenia, na które powołuje się osoba uważająca, że jej dobra osobiste zostały naruszone (wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2015 r. II PK 207/14. Lex nr (...)).

Powód wskazał, iż za naruszenie dóbr osobistych uważa pozbawienie go uprawnień jako strony umowy kompleksowej wskutek działań zmierzających do obejścia ustawy Prawo energetyczne, nękanie po uzyskaniu informacji o skierowaniu sprawy do sądu, kwestionowanie prawa powoda do sądu, naruszenie miru domowego na skutek nieuzasadnionego zdjęcia gazomierza w niedzielę (i Zielone Świątki) i naruszenie własności poprzez rozliczenie punktu poboru zamiast miejsca odbioru (co w ocenie powoda może być nawet uznane za naruszenie jego godności).

Jak wskazuje się w orzecznictwie, naruszenie miru domowego nie ogranicza się tylko do fizycznej ingerencji osób trzecich w mir domowy, lecz może polegać także

na bezprawnym wtargnięciu takich osób w sferę określonego stanu psychicznego

i emocjonalnego, jaki daje człowiekowi poczucie bezpiecznego i niezakłóconego korzystania z własnego mieszkania, stanowiącego centrum aktywności życiowej, z którą związana jest prywatność każdej osoby (wyrok SN z dnia 6 marca 2009 r. II CSK 513/08, Lex nr 738100, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 września 2017 r. I ACa 1021/16, Lex nr 2376948). Samo zdjęcie licznika gazowego, jako czynność związana z nieopłacaniem należności za gaz w wysokości określonej w fakturach, nie stanowi naruszenia miru domowego. Czynność ta, jak wynika z protokołu, została przy tym najprawdopodobniej dokonana w dniu 15 czerwca 2016 r., a nie 15 maja 2016 r., jak twierdzi powód. W protokole wskazano natomiast obie wyżej wymienione daty, przy czym data zlecenia z 15 czerwca 2016 r., na podstawie którego miał być zdjęty gazomierz, jest późniejsza niż data samej czynności. Pod protokołem ponownie wskazano przy tym datę 15 czerwca 2016 r. Wskazuje to

na omyłkę w protokole. Mało prawdopodobnym jest natomiast, aby pracownicy zakładu energetycznego wykonywali pracę w dzień wolny od pracy.

Wzywanie powoda do uregulowania zaległości pod rygorem wstrzymania dostaw gazu i wypowiedzenia umowy kompleksowej nie wyczerpuje przesłanek „nękania”

w okolicznościach niniejszej sprawy. Rygor wstrzymania dostaw gazu i wypowiedzenia umowy przewidziany był w pkt VIII.1.2 w zw. z pkt IX.3 Ogólnych warunków umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego wprowadzonych od dnia 30 czerwca 2014 r. stanowiących integralną część umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego

nr (...) na mocy § 6 ust. 1a umowy. Na mocy powołanych postanowień umownych, przedsiębiorca, przed wypowiedzeniem umowy i wstrzymaniem dostaw gazu był zobligowany do wezwania odbiorcy do zapłaty i powiadomienia o zamiarze wstrzymania dostarczania paliwa gazowego, co też pozwany czynił. Powyższe uregulowania umowne są zgodne z art. 6b Prawa energetycznego. Nie można uznać, iż ponowne wezwanie do zapłaty zamiast odjęcia gazu stanowi nękanie, gdyż samo wezwanie do zapłaty jest mniej uciążliwe dla odbiorcy niż pozbawienie go dostawy gazu. Poza tym w niniejszej sprawie pozwany wystosował do powoda 5 wezwań do zapłaty w 2015 r. dotyczących należności z różnych faktur. Natężenie tych wezwań, ich treść i charakter, nie uzasadniają stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych.

Kwestionowanie prawa do sądu również zasadniczo nie stanowi naruszenia dóbr osobistych (niezależnie od braku wykazania tej okoliczności przez powoda i wyjaśnienia, na czym konkretnie miało to polegać). Powód nie wyjaśnił również, na czym miałyby polegać pozbawianie go uprawnień z umowy kompleksowej. W niniejszej sprawie obie strony procesu korzystały bowiem z przewidzianych umową uprawnień.

Część zarzutów pozwanego dotyczyła również naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c., zgodnie z którym uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku

z przytoczeniem przepisów prawa. Skuteczność zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest przyjmowana z ograniczeniem do przypadków, gdy z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie można w ogóle zorientować się co do podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r., I CK 624/03, LEX nr 97446). Skarżący podniósł całkowite pominięcie w uzasadnieniu wyroku konsekwencji zawarcia przez (...) S.A. umów kompleksowych dostarczania paliwa gazowego

do gospodarstwa domowego bez prawa wyboru sprzedawcy, pominięcie znaczenia sprzedawcy z urzędu w zaopatrzeniu w paliwo gazowe gospodarstw domowych bez prawa wyboru sprzedawcy, brak odniesienia się Sądu do faktu stosowania w rozliczeniach

z gospodarstwem domowym bez prawa wyboru sprzedawcy taryf (...) sp. z o.o. w W. dotyczących wyłącznie odbiorców mogących brać udział w obrocie gazowym (tzn. mającym prawo wyboru sprzedawcy) i brak odniesienia się Sądu Rejonowego do wyjaśnień powoda dotyczących bezprawności pojawienia się (...) sp. z o.o. na fakturach dotyczących gospodarstw domowych bez prawa wyboru sprzedawcy. Okoliczności te nie miały jednakże znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z przyczyn podanych wyżej.

Powód zarzucił także sugerowanie w uzasadnieniu wyroku, że (...) sp. z o.o. udzielała powodowi pisemnych odpowiedzi w pełni wyjaśniających jego wątpliwości dotyczących rozliczeń. Sąd nie dopatrzył się takich sugestii w uzasadnieniu skarżonego wyroku. Sąd Rejonowy, zgodnie z zebrany materiał dowodowy, ustalił natomiast, iż w piśmie z dnia 26.11.2014 r. skierowanym do powoda wyjaśniono sposób rozliczenia w fakturze (...) z 26.10.2014 r., podział na podokresy, przyczyny tego podziału oraz przyczyny przyjęcia szacunkowego stanu gazomierza. W piśmie z dnia 1.12.2014 r. odniesiono się do zarzutów powoda związanych z brakiem instrukcji (...) oraz brakiem kontaktów ze strony operatora. Pismami z dnia 16.02.2015 r., 4.03.2015 r., 03.06.2015 r., 14.09.2015 r. 30.11.2015 r. (...) sp. z o.o. udzielało powodowi odpowiedzi na jego pisma, wyjaśniając swoje stanowisko w przedmiocie zakwestionowanych przez powoda faktur oraz podtrzymując stanowisko co do ich zasadności.

Powód zarzucił także zignorowanie informacji dotyczących postanowień I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie w sprawie sygn. I C 674/16

i pominięcie w uzasadnieniu wyroku faktu złożenia przez powoda sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego przez I Wydział Cywilny Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy. Jak wynika z akt sprawy, postanowienie z dnia 7 listopada 2016 r. w sprawie I C 674/16 zostało złożone przez powoda już po wydaniu wyroku w sprawie. Sąd wydaje natomiast wyrok, biorąc pod uwagę stan sprawy z chwili zamknięcia rozprawy. Niezależnie od tego, Sąd Rejonowy oddalając powództwo o ustalenie rzeczywistej wysokości opłat, wskazał,

że zarzuty dotyczące prawidłowości obliczeń winny zostać podniesione w sprawie o zapłatę zaległości z tytułu dostaw paliwa gazowego. Uzasadniało to oddalenie powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. Stosownie do art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny stanowi materialnoprawną przesłankę zasadności powództwa o ustalenie. Brak interesu prawnego skutkuje oddaleniem powództwa. Zgodnie z ugruntowaną linią orzeczniczą, interes prawny nie zachodzi, jeżeli osoba zainteresowana może uzyskać na innej drodze w pełni ochronę swych praw (wyrok SN z 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, LEX nr 78333, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97M.Prawn. 1998/2/3, LEX nr 31356, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2000 r., II CKN 750/99, LEX nr (...)). Nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych jak i gdy ochrony tej może domagać się w toku postępowania nieprocesowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w P. z 13 kwietnia 2011 r., I ACa 261/11, LEX nr 898641). W niniejszej sprawie przeciwko powodowi toczyło się postępowanie o zapłatę należności z tytułu zaległych faktur. Powód w postępowaniu o zapłatę mógł uzyskać ochronę swych praw, zgłaszając zarzuty i wnioski dowodowej dotyczące prawidłowości wyliczenia należności za gaz przez przedsiębiorstwo przesyłowe, co w konsekwencji, stanowiło podstawę do oddalenia powództwa o ustalenie w niniejszej sprawie.

Skarżący zarzucił również całkowite pominięcie (a więc nierozstrzygnięcie) zarzutów powoda dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia. W piśmie z dnia 3 października 2016 r. powód doprecyzował swoje wątpliwości w zakresie prawidłowości rozliczeń i powstania nadpłaty, wskazując, że jego nadpłata może wynosić nawet 100% kwot wpłaconych na podstawie umów kompleksowych (zawartych z powodem oraz z jego mamą), co zdaniem powoda może oznaczać, że należy mu się odszkodowanie i prawdopodobnie zastosowanie będą miały przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. Należy wskazać, iż w toku całego postępowania powód formułował żądanie dotyczące zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz ustalenia rzeczywistej wysokości opłat. Przedstawione przez powoda podstawy faktyczne roszczenia nie dawały natomiast podstaw do zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu przy orzekaniu w niniejszej sprawie. Również sam powód ostatecznie nie zgłosił takiego żądania. Sąd nie jest co prawda związany podstawą prawną roszczenia, tym nie mniej jednak żądanie powoda i stan faktyczny, stanowiący podstawę żądania, wyznacza zastosowaną przez Sąd podstawę prawną jak i kierunek postępowania dowodowego w danej sprawie. Z tych samych powodów, nie zachodziły podstawy do rozważania zasadności stanowiska powoda na podstawie jeszcze innych przepisów, niż powołane, np. z tytułu czynów niedozwolonych czy nienależytego wykonania umowy.

Wobec powyższego, powód nie wykazał również, aby naruszona została wobec niego zasada równego traktowania określona w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

W tym stanie faktycznym apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Co do zażalenia powoda na punkt 1 wyroku należy wskazać, iż żądanie powoda zobligowania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do nałożenia na (...) sp. z o.o. oraz na (...) sp. z o.o. kar pieniężnych przewidzianych w ustawie prawo energetyczne nie stanowi sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.c. Jak wskazał Sąd Rejonowy, nałożenie kar przez Prezesa URE odbywa się w postępowaniu administracyjnym przed tym organem, a droga sądowa otwiera się dopiero po wydaniu przez ten organ decyzji, od której odwołanie przysługuje do sądu powszechnego (Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów – art. 479⁴⁶ k.p.c.). W zażaleniu powód wskazał, iż nie widzi przeszkód, aby Sąd powiadomił Urząd o prawomocnym wyroku, jednakże na etapie postępowania przed Sądem I instancji żądanie powoda dotyczyło żądania przez Sąd nałożenia kar pieniężnych przewidzianych w ustawie prawo energetyczne.

Na etapie postępowania zażaleniowego powód nie może jednakże występować z nowymi roszczeniami stosownie do art. 383 k.p.c. w zw. z art. 397 par. 2 k.p.c. Zażalenie należało zatem oddalić stosownie do art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 par. 2 k.p.c.